

טיפול באמנויות: מחקר ויצירה במעשה הטיפולי

אמנות כאמצעי טיפול רגשי בקרב אמהות שסובלות מדיכאון אחרי לידה בחברה הערבית בישראל

מאת: אפנאן חמד - אגבאריה, בוגרת תואר MA, בית הספר לטיפול באמצעות אמנויות, אוניברסיטת חיפה.
בהנחיית: פרופ' פייסל עזאיזה ראש בית הספר לעבודה סוציאלית, הפקולטה למדעי הרווחה, אוניברסיטת חיפה.
ד"ר יעקב רוזנפלד, רופא נשים מומחה בדיכאון לאחר לידה, פריון ופוריות. מרצה בבית הספר לבריאות הציבור, הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות, אוניברסיטת חיפה.

פעילות אמנותית מספקת מרחב מוחשי, באמצעותו יכול האדם להשיג הן ביטוי מודע והן ביטוי לא מודע, ובו ניתן להשתמש כגורם בעל ערך לשינוי טיפולי (דאלי, 1995). אמהות שסובלות מדיכאון אחרי לידה, נמצאות בחוויה רגשית קשה וזקוקות למקום שמאפשר ביטוי רגשי בצורה לא מאיימת. בטיפול באמנות מתאפשר המקום הלא מאיים, ויש לגייסמיה לכל הנעשה בתהליך היצירתי. במסגרת המחקר הנוכחי נערכה השוואה בין התהליך הטיפולי ותוצאות הטיפול אצל שתי קבוצות אמהות שמתמודדות עם דיכאון אחרי לידה: האחת טיפול בשיחות בלבד, והשנייה טיפול באמנויות בשילוב עם טיפול שיחתי. מטרת המחקר היא לבדוק את השפעתו של טיפול באמצעות אמנות, על המצב הרגשי של אמהות שסובלות מדיכאון אחרי לידה. המחקר הוא מחקר כמותי. נחקרו 141 נשים ערביות המטופלות בלשכת הרווחה וטיפות חלב באזור ואדי עארה. קבוצת הביקורת קיבלה את הטיפול המקובל – בשיחות בלבד. קבוצת ההתערבות קיבלה, בנוסף לשיחות גם טיפול באמנות. איסוף הנתונים למחקר נעשה תוך שימוש בשאלונים שמולאו על ידי האמהות של שתי קבוצות המדגם. כלי המחקר כלל שאלונים למשתני רקע, שאלונים למשתני תהליך, ושאלונים לבדיקת תוצאות הטיפול. תוצאות המחקר מספקות תמיכה ליעילותו של הטיפול באמצעות אמנות באוכלוסיית המחקר. נמצא שיפור רגשי משמעותי בקבוצת הטיפול המשולב, בהשוואה לקבוצת הטיפול השיחתי. נמצא שיפור הגבוה יותר במצב הרגשי בקבוצת הטיפול באמצעות אמנויות בשילוב שיחה מילולית לעומת הטיפול השיחתי, ואחוז הגבוה ברמת ההחלמה בקבוצת הטיפול באמנויות בשילוב שיחות לעומת הטיפול השיחתי. כל הציונים של משתני התהליך היו גבוהים יותר מתחילת התהליך ולכל אורכו בקבוצת ההתערבות בהשוואה לאלו של קבוצת הביקורת.

מקורות:

דאלי, ט. (1995). אמנות כתרפיה: מספר פרספקטיבות חדשות. בתוך: ט. דאלי, ק. קייס, ג. שבריאן, פ. וויר, ד. האלידיי, פ. האלוד. וואלר (עורכים), **תרפיה באמנות. התפתחויות חדשות- תיאוריה ומעשה** (עמ' 5-44). ק. ביאליק: הוצאת ספרים את.

מילות מפתח: טיפול באמצעות אמנויות בשילוב שיחה מילולית (טיפול משולב), טיפול שיחתי, דיכאון אחרי לידה, משתני תהליך.

אפנאן חמד - אגבאריה, דוא"ל: sweet_afnan_10@hotmail.com